

Adresseliste

, 07.04.2014

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2014/44

Saksbehandler:
Lina Nøstvold

Ekstraordinære uttak av jerv i region 8 - Finnmark

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, iverksetter direktoratet av eget tiltak felling av inntil 2 jerver i området rundt Galmmat i Karasjok kommune. Bakgrunnen for fellingsvedtaket er flere dokumenterte jervskader i reinbeitedistrikt 13 og 16 den senere tid, samt at området er prioritert for beitedyr (B-område). Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn (SNO) er ansvarlig for gjennomføring av fellingsforsøkene. Det ekstraordinære uttaket gjennomføres for å forhindre skade på husdyr og tamrein.

Bakgrunn

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 39 årlige ynglinger av jerv. De tre siste årene (2011-2013) er det registrert henholdsvis 58, 68 og 44 ynglinger av jerv på landsbasis.

Etter naturmangfoldloven er jerv fredet. Det er likevel mulig å felle jerv med hjemmel i unntaksbestemmelsene i naturmangfoldloven, herunder § 18 første ledd b), for blant annet å forhindre skade på husdyr eller tamrein. Hensynet til levedyktig næringsvirksomhet i landbruket, samt hensynet til bosetting og livskvalitet i områder med rovvilt, medfører at forvaltningen ikke kan legges opp på en slik måte at det overordnede hensynet til rovvilt alene kan tillegges vekt. Forvaltningen må derfor være differensiert. Det innebærer at bruken av ulike tiltak og virkemidler må legges opp på en måte som så langt det er mulig differensierer mellom de ulike interesser i ulike geografiske områder. Det er likevel et generelt vilkår at tillatelse til felling bare kan gis dersom fellingen ikke vil være skadelig for bestandens overlevelse.

Fylkesmannen i Finnmark utbetalte erstatning for 324 sau som drept av jerv i 2013, men Fylkesmannen i Troms utbetalte erstatning for totalt 163 sau som drept av jerv samme år. I reindriftsåret 2012/2013 ble det utbetalt erstatning for 4734 tamrein som drept av jerv i Finnmark, og 454 tamrein som drept av jerv i Troms. Det har pågått ordinær lisensfelling av jerv i region 8. Den totale avgangen på jerv i region 8 i løpet av lisensfellingsperioden er 13. Av disse er det felt 7 jerv på lisensfelling i Troms. Samtidig er det felt 6 jerv i Finnmark, 4 ved lisensfelling og 2 ved skadefelling. Etter endt lisensfellingsperiode har direktoratet v/SNO gjennomført ekstraordinært uttak av 7 jerver i området rundt Porsanger, for å forhindre fremtidig skade på bufe og tamrein.

Direktoratet har vært i kontakt med representanter fra reinbeitedistrikt 13 og 16 angående problem med jerv den siste tiden. Det meldes om uro i reinflokkene i området rundt Galmmat, og det er så langt i 2014 dokumentert 34 tamrein tapt til jerv i dette området. Videre meldes det om at reinnæringen har store problemer med sammenblanding av reinflokker på grunn av uro knyttet til jervaktivitet. Registreringspersonell fra SNO har vært i området for å dokumentere kadaver og registrere aktivitet av jerv. Det meldes ikke om aktivitet som kan tyde på yngling i området, og sportegn tyder på at det er to jerver som gjør skade i flokkene.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets beslutning i saken.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 8.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere. Beslutningen gjelder ekstraordinært uttak av jerv og det er derfor ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår. Naturmangfoldloven § 11 anses derfor ikke relevant å vurdere nærmere i denne saken.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

«Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...)

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)»

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.»

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

«I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.»

Rovviltforskriften § 13 (Direktoratet for naturforvaltnings myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

«Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)»

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 39 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3. Det nasjonale bestandsmålet på jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 8 (Troms og Finnmark) er det fastsatt et bestandsmål på 10 årlige ynglinger av jerv, hvorav 3 av disse skal skje i Finnmark.

Direktoratets vurderinger

Generelt:

Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

I representantforslag 163 S (2010-2011) heter det:

«2.2.4 I de tilfeller der lisensfelling ikke gir tilfredsstillende uttelling, skal miljøforvaltningen så langt det er mulig sørge for at resterende kvote tas ut i de områdene lisensfellingskvote er gitt. Uttak i det som av rovviltnemndene er definert som prioriterte beiteområder i de enkelte regionene blir prioritert.

2.2.5 Direktoratet for naturforvaltning har myndighet til å fatte vedtak om hvordan og hvor ekstraordinære uttak skal igangsettes for så langt som mulig å få tatt ut resterende lisensfellingskvote. Dette skal skje etter drøfting med rovviltnemndene. Rovviltnemndene skal også selv kunne ta initiativ til en slik drøfting.»

Videre om jerv:

«Når det gjelder jerv, konstateres det at lisensfelling per i dag ikke fungerer tilfredsstillende. Det skal fortsatt være målsetting om at lisensfelling skal bli hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av jerv, slik at ekstraordinære uttak av yngelokaliteter over tid kan reduseres til et minimum.»

Uttak av jerv gjennomført av miljøforvaltningen skal så langt det er mulig gjennomføres under lisensfellingsperioden, men likevel slik at uttak gjennomføres på en kostnadseffektiv måte.»

Direktoratet konstaterer at lisensfellingen som virkemiddel for å regulere bestanden av jerv i enkelte områder over flere år ikke har gitt det ønskede resultat. På bakgrunn av dette vurderer direktoratet det som nødvendig å gjennomføre ekstraordinært uttak av jerv i løpet av vinteren/våren 2014. Dette gjennomføres i prioriterte beiteområder med kroniske skader på sau og/eller tamrein. Direktoratet har gjort en vurdering og prioritering på områder og antall jerv som kan tas ut. Disse prioriteringene kan endres fortløpende i løpet av våren på bakgrunn av resultater fra overvåkingsarbeidet.

Når direktoratet skal vurdere behovet for ekstraordinære uttak, vurderes hovedsakelig skadehistorikken/skadepotensialet i de ulike områdene, samt de føringer som er lagt i regional forvaltningsplan i forhold til den differensierte forvaltningen av jerv. Videre gjøres det vurderinger knyttet til bestandstall og felling av jerv siste år.

Om bestandssituasjonen og overvåking av jerv:

Offentlige avgjørelser som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Direktoratet vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Rapporteringsfristen for overvåking av jerv er 1. oktober hvert år.

NINA rapport 981 gir den siste oppdaterte oversikten over antall verifiserte ynglinger av jerv i hver region, og for hele landet. Årene 2011-2013 er det verifisert henholdsvis 58, 68 og 44 ynglinger av jerv på landsbasis. Av de 44 ynglingene i 2013 ble det gjennomført hiuttak i 4 tilfeller, slik at netto antall ynglinger før beitesesongen 2013 var på 40 ynglinger. Dette er nært bestandsmålet for jerv på 39 årlige ynglinger.

I region 8 er det de tre siste årene registrert henholdsvis 18, 28 og 11 ynglinger av jerv. Av de 11 ynglingene i 2013 ble det gjennomført uttak ved 1 lokalitet, slik at netto antall ynglinger før beitesesongen 2013 var 10 ynglinger.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen jervebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Rovdata beskriver den genetiske situasjonen for jerv i Sør-Norge som utfordrende, grunnet liten utveksling av individer fra nordøst til områdene vest for Østerdalen. Utover enkelte påkjørsler og predasjon skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Regional forvaltningsplan i region 8:

I forvaltningsplanen har rovviltnemnda lagt opp til en geografisk differensiert forvaltning av jerv. Det etableres to forvaltningssoner for jerv. I sone A skal jerv forvaltes slik at det nasjonale bestandsmålet for regionen nås og opprettholdes. I sone B prioriteres beitedyr framfor rovvilt, og nemnda ønsker å bruke tilgjengelige virkemidler for å begrense antall rovvilt i B området. Videre følger det av forvaltningsplanen og av rovviltforliket i 2011, at soneinndelingen må forvaltes tydelig. I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd. I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Ekstraordinært uttak av jerv er vurdert opp mot disse prinsippene, og vår beslutning følger føringer som er lagt i den regionale forvaltningsplanen i forhold til den differensierte forvaltningen av jerv.

Direktoratet legger til grunn at den regionale rovviltnemnda for forvaltningsregion 8 med sin geografiske differensiering har ivarett de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12. Dette innebærer at avgrensingen av områder der ynglinger av jerv kan forekomme er foretatt ut fra en samlet vurdering, og forventes å gi de beste samfunnsmessige resultater. Direktoratet legger i denne saken betydelig vekt på differensieringen som rovviltnemnda har gjort i sin forvaltningsplan, jf. naturmangfoldloven § 12.

Konklusjon

På bakgrunn av en helhetsvurdering av situasjonen pr. i dag og de dokumenterte jervskadene den senere tiden, vurderer direktoratet at det ikke foreligger noen annen tilfredsstillende løsning i det aktuelle området enn felling av jerv. Samtidig er området rundt Galmmat i forvaltningsplanen definert som B-område for jerv, noe som tilsier at jerv ikke skal gis prioritet her. Skadehistorikk og skadepotensiale for tamrein er gitt betydelig vekt i vurderingen. Nemndas prioritering av aktuelle områder for uttak, bestandssituasjon for jerv og geografisk differensiering nedfelt i forvaltningsplan er andre momenter som direktoratet har vektlagt i sin vurdering. Et slikt uttak vurderes ikke å være til skade for jervebestandens overlevelse, eller for å komme i konflikt med det nasjonale bestandsmålet for jerv, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften §§ 3 og 4.

Ut fra vurderingene ovenfor og med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, iverksetter direktoratet av eget tiltak felling av inntil 2 jerver innenfor nærmere avgrenset område i Finnmark fylke. Forsøk på felling skal primært rettes mot områder med konsentrerte jervskader på tamrein (Galmmatområdet) innenfor de nærmere angitte kommuner.

Følgende vilkår er knyttet til iverksettelse av felling:

1. Fellingsområde og antall:

Totalt 2 dyr kan felles innenfor B-området for jerv i Karasjok kommune, Finnmark fylke.

Nærmere avgrensning: Etter kommune grensa fra Anarjohka til Bavtajohka, ned Bavtajohka til Beivvasgieddi videre nord/ øst til Iskuras og ned Iskurasjohka. Videre opp Anarjohka til Kautokeino grensa.

2. Miljødirektoratet ^v/Statens naturoppsyn er ansvarlig for gjennomføring av fellingsforsøket.

Fellingsforsøket gjennomføres i tråd med fastsatt instruks for det statlige fellingslaget ved uttak av vilt.

4. Vedtaket gjelder i tidsrommet 8. april 2014 – 11. april 2014.
5. Direktoratet viser til brev fra Klima- og miljødepartementet hvor det dispenseres fra dyrelivsfredningen i fredningsforskriften for Øvre Anarjohka nasjonalpark, jf. fredningsforskriften kapittel V.
6. Miljødirektoratet kan til enhver tid trekke tilbake adgang til felling.

Et slikt uttak av eget tiltak er ikke et enkeltvedtak, og forvaltningslovens klageregler kommer ikke til anvendelse, jf. naturmangfoldloven § 18, tredje ledd.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Terje Bø
seksjonsleder

Lina Nøstvold
Rådgiver

Adresseliste:

Fylkesmannen i Finnmark / Finnmárkku Fylkkamánni	Statens hus	9815	Vadsø
Fylkesmannen i Troms / Romssa Fylkkamánni	Postboks 6105	9291	Tromsø
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Statens naturoppsyn	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Rovviltnemnden i region 8 v/Fylkesmannen i Troms / Romssa Fylkkamánni	Postboks 6105	9291	Tromsø
Vest-Finnmark politidistrikt	Postboks 330	9615	HAMMERFEST
Øst-Finnmark politidistrikt	Rådhusvingen 1	9917	KIRKENES
Karasjok kommune	Rådhusgata 4	9730	Karasjok
Reinbeitedistrikt 13 v/Per A. Gaup	postboks 168	9735	KARASJOK
Reinbeitedistrikt 16 v/Nils Johan J. Gaup	postboks 185	9735	KARASJOK